

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup

Citation: Jacobsen, J. P.: "Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup", i Jacobsen, J. P.: *Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup*, udg. af Morten Borup ; Georg Christensen , 1924-29, s. XI. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-jacob04val-shoot-idm140562723930352.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Værker IV Udg. paa Grundlag af Digterens efterladte Papirer af Morten Borup

INDLEDNING TIL DIGTE

XII

XIII

Allerede som Elev i Thisted Realskole har Jacobsen forsøgt sig med at skrive Digte. I et Brev til Vennen Vilh. Møller ("Tilskueren" 1904 S. 955) fortæller han, at han begyndte hermed, da han var 9 Aar gammel, og fortsatte hele Barndommen igennem. Skolelivets muntre eller sørgelige Tildragelser var de selvfølgelige Emner, der frembød sig, og de Blade, han fra Tid til anden udgav sammen med jævnaldrende Kammerater, Stedet hvor de saa Dagens Lys. Imellem de efterladte Papirer paa d. kgl. Bibliotek findes der talrige Prøver saavel fra Skoletiden som fra de tidlige Ungdomsaar, snart ordnet og indført med sirlig Skønskrift i Kollegiehæfter, saa at de udgør en Enhed, oftest - som den overvejende Del af Jacobsens litterære Efterladenskaber - kradset ned i en temmelig ulæselig Form paa løse Blade eller saaledes, at hvad der indholdsmæssigt hører sammen, er spredt rundt om paa forskellige Steder i hans Optegnelseshæfter. Der kan imidlertid ikke godt være Tale om at offentliggøre Jacobsens Førstegrøde, da disse Poesier i ingen Henseende adskiller sig fra den Slags Epigondigtning, XIV som begavede unge Mennesker til enhver Tid har kunnet afstedkomme. I Tone og Stil holder de sig meget nær op ad de danske Klassikere; han nævner selv i det omtalte Brev til Vilh. Møller, at han i 16 Aars Alderen var fortrolig med bl. a. Wessel, Ingemann, Oehlschläger og Heiberg. Set paa Baggrund af det senere erhvervede Herredømme over Formen er Usikkerheden hos den unge Jacobsen paafaldende. Selv saa sent som i 1869, da han i "Gurresange" har fundet sin egen Tone, kan han skrive saa stilløse Vers som disse Indledningslinjer til et lyrisk Digt:

Med en Vandaksgren fra Furesøen til Frkn. T. G.

Gren, om du vil, fra Søpigens Lokker Revet af hvidkammet Vove, Eller en Søster til Skræntens Bøge, Fostret i Fiskenes Skove. Haabets Symbol, en Smule Hø Eller en let Dejeuner for en Frø.*)

Det er først efter at han i 1863 var flyttet til København, at hans Digtning begynder at hæve sig over de blotte Penneprøvers Stadium. Gamle Sager tages frem til ny Behandling, og Ideen om at samle det spredte inden for en fælles Ramme antager i Tiden fra 1865 til 1868 fast Form. Resultatet blev den Digtsamling, "Hververt Sperring", som her for første Gang offentliggøres i sin Helhed. Dette Værks Genesis er ret indviklet, og skønt Jacobsen selv har bidraget til at fortælle dets

*

XV

Historie (se ndf. S. 148 ff.), er der endnu et og andet at lægge til hans Fremstilling. Efter denne er der tre Stadier i Værkets Tilblivelseshistorie. Først tænker han paa en Romance, men opgiver det, fordi "Forudsætningerne" ikke kunde gives indenfor denne Digtform; af dette Trin synes intet at være bevaret. Planen udvider sig i Stedet for til at omfatte en hel Digtcyklus, "Sigurd Sanger", med Emne fra Middelalderen, hvad Form og Sujet angaar - som man ser - med Tilknytning til Hauch og Ghr. Winther. Fra dette andet Stadium er adskillige Udkast i Behold, men i intet af dem er Middelalderkostumet bevaret, og i den brudstykkeagtige Overlevering er det svært at faa Øje paa en Traad, der forbinder Digtene indbyrdes. En fortløbende "Handling" øjner man egentlig først i Samlingens næstsidste Redaktion, der blot adskiller sig fra den sidste ved, at den indeholder 4 Digte mere, der - maaske som Følge af Venners Raad - er blevet udeladt af den endelige Redaktion, samt ved Digtene indbyrdes Rækkefølge. Endnu saa sent som i den næstsidste Renskrift har den oprindelige Titel "Sigurd Sanger" været bevaret, men er ved det sidste Gennemsyn blevet streget over paa Titelbladet og erstattet af "Hververt Sperring". Dermed er Overgangen til Værkets tredje Stadium, det moderne, fuldbyrdet. At Jacobsen saaledes med et Pennestrøg kan forvandle sin Digtningens Karakter fra historisk til moderne, viser tydeligere end noget andet, at

XVI

det er et sjæleligt Indhold, han i sit Debutarbejde vil give Udtryk: "Hververt Sperring" er ikke en historisk, men en psykologisk Digtning. Dette bekræftes ogsaa af en Gennemgang af Digt kredsen i Tilknytning til Jacobsens eget Resumé af Gangen i Handlingen (se ndf. S. 148 f.). Efter Indledningsdigtet til Moderen og en Række naturlyriske Digte, sætter "Handlingen" ind med Digtet "Hvad brød jeg mig vel", i hvilket Jeg-Figuren, "en digterisk begavet Yngling", indføres. Han lever blot i sine Drømme, Livet har ikke noget Indhold for ham ("Hvi gjækker mig Livet stedse"), og han er blevet "et Rov for vilde Sandsedrømme" ("Til Asali" I). Da møder han en ung Kvinde ("Asali" I), og hun bliver hans; han tror sig reddet og jubler allerede over, at han har fundet Fodfæste i Livet ("Sejrssang"), men han har triumferet for tidligt: Drømmene har stadig Overtaget i ham ("Der hjælper ej Drømme"), og i Digtet "Farvel" siger han skaansomt Asali, at han for en Stund vil forlade hende for at rejse ud i Verden og der søge sig et Livsindhold. Da han omsider vender tilbage, beredt til at hilse hende som sin Brud ("Hjemad"), er hun blevet en anden Mands ("Min Lykkes Borg"), og for at døve sin Smærte kaster han sig ud i Sansenydelse. I Forholdet til to Kvinder, Ellen ("Ellen" II) og Signe

("Solnedgang" og "Signe") søger han nu Trøst for sit Savn, men Asalis Billede er aldrig ude af hans Tanke, og til sidst omtaages hans Hjerne ("Ved Asalis Grav"), saaledes xvii at da Hervert*) en Nat er flygtet for sine Drømme ud i Skoven, overvælder de gamle Minder ham, og han synker død om. Det episke Element er imidlertid lidet fremtrædende i "Hervert Sperring", og set paa Baggrund af Udkastene tager det sig ud, som om de enkelte Led i Digtrækken er blevet til mere uafhængigt af hinanden og ikke efter en forud lagt Plan. Om et af Digtene tilstaar Jacobsen ganske uforbeholdent, at det er blevet til uden Tanke paa "Hervert Sperring" (se ndf. S. 151.27), og hvad der gælder om dette, har utvivlsomt ogsaa Gyldighed for adskillige andre Digtes Vedkommende. Under Udarbejdelsen bytter de Plads, og Personnavnene ændres tilsyneladende vilkaarligt. For Eksempel skildrer et Udkast til Digtet "Ved Asalis Grav" baade Signe og Asali som døde, mens Jacobsen senere blot lader det være Asali, Hervert har mistet; ret desorienterende virker det, at to af Digtene bærer Navnet "Ellen", eftersom det tydeligt fremgaar af Skildringen, at der er Tale om to helt forskellige Personer, og Jacobsens egne Kommentarer oplyser da ogsaa, at det første Ellen-Digt oprindeligt har været rettet til Asali, og Kvindefiguren i det andet hedder i den ældste Form Clara (se ndf. S. 147). Endelig falder de første naturlriske Digte strengt taget uden for Digtningens Rammer. Naar Jacobsen derfor i sine kritiske Antegnelser

*

xviii

foreslaar at betegne "Hervert Sperring" som lyriske Digte eller Monologer, kan man kun godkende denne Karakteristik. "Hervert Sperring" er fremfor alt et Udtryk for Jacobsens Ungdomsdrømme og kan i mangt og meget betragtes som et poetisk Sidestykke til Schacks "Phantasterne". Al Forklædning til Trods er Udgangspunktet rent personligt. Titelfiguren bærer Jacobsens Træk, ikke blot i Henseende til Drømmernaturen. Hervert skildres, som en Ven i disse Aar betegnede Jacobsen, som en "amicus naturæ":

"Det som af Alting renest jeg har elsket, - Naturen med dens rige Liv og Pragt",

udbryder han (S. 50). Og han er som Niels Lyhne en Digter, overbevist om eget Værd og sørgende over den rige Skønhedsverden, der gaar til Grunde med ham (Digtet "Gud frels mig dog"). Selv for visse af Digtningens faa episke Træk findes der et Virkelighedsgrundlag i Jacobsens eget Liv: saaledes har Herverts smertelige Oplevelse, da han ved sin Hjemkomst erfarer, at Asali er blevet en anden Mands, sit Modestykke i den Efterretning, der - uden dog i tilsvarende Grad at virke knusende - i 1867 ventede Jacobsen, at hans Barndomsveninde, Anna Michelsen, havde forlovet sig med en Fætter, en Tildragelse, som han ogsaa i Prosa forsøgte at give kunstnerisk Form (se "En Fortælling om tre", Bd. III. S. 27 ff.).

"Hervert Sperring"s Skæbne er hurtigt fortalt: xix Jacobsen henvendte sig i 1868 til flere forskellige Forlæggere med sin Digtsamling, men blev overalt afvist. Fire af "Hervert Sperring"-Digtene overførtes til det nye Arbejde, han paa denne Tid var begyndt at sysle med: "En Cactus springer ud", uden at de dog derved opnaede at blive trykt i hans Levetid.

I Indledningen til forrige Bind (S. xvii ff.) er det vist, hvorledes den nordiske Oldtid er Genstand for Jacobsens ivrige Studium i Ungdomsaarene; et Vidnesbyrd herom er bl. a. de talrige Ekscerpter fra den oldnorsk-islandske Litteratur, der findes mellem hans efterladte Papirer. Med Fragmentet "Hadding", der maa antages at være omtrent samtidig med "Hervert Sperring", gaar han helt tilbage til Sagtiden. Motivet har han laant fra en gammelnorsk Eventyrsaga hos Saxo, og af en bevaret Indholdsfortegnelse ses det, at han har tænkt at følge sin Kilde nøje. Det skulde faa Form af en Romancecyklus, den Digtart, den gamle Skoles Mænd havde høstet saa store Sejre med, men ud over de to første Sange naaede Jacobsen aldrig.

"Hadding" er et af Jacobsens sidste episke Digte. Fra og med "En Cactus springer ud" træder det lyriske Element stærkere frem i hans Digtning. I "Hervert"-Digtene "lyriske Monologer" har han nu fundet et Medium, der stadig videre udviklet er egnet til at udtrykke hans Tankeindhold. Lyriske Monologer er for Eksempel "Gurresange", hvis uregelmæssigt xx byggede, rimfri, ustrofiske Form lader Jacobsens digteriske Egenart komme helt til sin Ret. Sin fuldkomneste Udvikling faar den i den ogsaa i Henseende til sit Indhold lunefuldt snørklede Arabesk*), hvorpaa "Monomanie" er det tidligste Eksempel, mens "Pan"-Digtet og "Tog Bølgen Land" betegner de to Højdepunkter inden for denne Genre. En fjerde Arabesk offentliggøres her for første Gang; at den er forblevet Fragment, er et Udslag af det, som Gang paa Gang gentager sig i den Jacobsenske Digtningens Historie, at "Forudsætningerne" ikke kan faa Plads inden for den først valgte Ramme. Men i de fleste Tilfælde har Digteren vidst at holde saaledes Hus med sit Stof, at han har formaaet at redde det fra Forgængeligheden ved at indfatte det i en ny Form. Fra "En Arabesk" gaar Milieuskildringen (Billedet af "Gulvtæppernes og Hyacinthernes Tid") over i "Mogens" (III S. 143, jf. S. 128), mens selve Motivet - et Opgør mellem en Mand og en Kvinde - bebuder den senere, berømte Afskeds-scene mellem Niels Lyhne og Fru Boye (jf. især Linjerne: "Ak, hun tørred maaske Graaden, - Ordnet sikkert Kjolens Folder - Efter disse vilde Knæfald").

Et lignende Indtryk af Jacobsen som den gode Husholder faar man ved Kendskabet til de to Digte "Skoven ved Middagstid" og "Regnvejri i Skove n", hvis Historie i Korthed er følgende: Omkring 1869 har Jacobsen

*

XXI

syslet med Tanken paa at skrive en Cyklus af naturlyriske Digte, tildels med Motiver fra Thisted-Egnen. I et Kollegiehæfte fra denne Tid findes nemlig Udkast til en Indholdsfortegnelse, der lyder saaledes:

Indledn. 1. Hundstrup Kirkegaard. 2. Regnvej i Skoven. 3. Storm ved Havet. 4. Taage ved Havet. 5. Blæst i Skoven. 6. Nors Sø. 7. Skoven ved Middagstid. 8. Süstrup.

(Pakken "Digte" Læg I S. 41).

Af denne Samling er imidlertid blot de to ovennævnte Digte bevaret, og endda kun som Fragmenter; men de Naturiagttagelser, der ligger til Grund for dem, kommer til Udnyttelse faa Aar efter i Indledningen til Jacobsens første Novelle: den uvejrssvangre Stilhed før Stormen i "Skoven ved Middagstid" og den Stemning af Forløsning, som Skybruddet i "Regnvej i Skoven" fremkalder, genfindes uløseligt forbundet i den berømte Regnvejrsskildring i "Mogens". I Retning af H. G. Andersensk Antropomorfiseringen gaar Jacobsen dog i Digtene betydeligt videre end i "Mogens": Træerne og Planterne faar knapt Lov til at leve deres eget Liv som Naturvæsner for lutter Iver hos Digteren efter at opnaa en humoristisk Virkning. - I denne Forbindelse kan det have Interesse til Belysning af, hvorledes Jacobsen indsamlede sine Naturiagttagelser, at meddele flg. Prøve fra en Skizzebog, hvori han siden 1872 gjorde sig til Vane at nedfæste sine Indtryk, hvad

XXII

enten han nu befandt sig paa Rejser, eller han var i Thisted eller København:

Vejle. 8/7 72. Form. Kl Byg i Skred med hvidgrøn-grønblaa Steder med skiftende Skygger af lyst, glandsfuldt grønt og dybere, saf tigere grønt staaende paa en Banke og bevæget af Vinden. Bag ved dette Byens Rektangler, Kvadrater, Trapezer og Trapezoider af røde og sorte Tagsten af blaalig Skifer. Gule Banker med Skov, brungrønne Kroner nærmest lignende en Kæmpelav, der breder sin Skorpe over en gammel Høj. I en smuk blaa Himmel med enkelte Smaakmper hvid Sky, der løse [r] sig ud fra den blaa Grund og svæve [r] frit henover Byen.

Dernedeminder Verselinjen:

Lig en blaatanløben Klinge krummer Fjorden sig

mod Øst. (Pakken "Prosaudkast" Læg VII S. 5 f.).

Endnu to Gange - i 1875 og 1878 - tænkte J. P. Jacobsen paa at samle sine Digte til en Bog. Fra det første Aar stammer antagelig flg. Udkast til en Indholdsfortegnelse med tilføjet Angivelse af, hvor meget hvert Digt vil fylde (Pakken "Digte" Læg III; jf. Brev fra Fr. Hegel af 6/3 1875, Kgl. Bibl.):

Taarnvægtersangen 3

* I Seraillets Have I

* Gale Ellen 3 Havfruen 2

* Til Agnes I Arabesken 4 Michel Angelo 5 Mogens I Valdemar __ 27 47

XXIII

Tre Aar efter, da Tildelingen af det Anckerske Legat havde bragt Jacobsen i en optimistisk Stemning, tænker han atter paa at udsende en Digtsamling og skriver herom til sin Forlægger: "Det Anckerske agter jeg anvende til en Rejse til Rom, hvor det er min Hensigt at studere Sceneriet for en ny historisk Roman: "Cola di Rienzi" og skrive og samle en Del Digte. Jeg har jo ikke saa faa liggende i Manuskript og endnu flere i halvfærdig Stand. Dog skal det kun være fra de sidste 4 Aar, mine yngre Ting vil jeg ikke have frem" (Brev af 25/4 1878, trykt i "Fr. V. Hege!" II S. 405). Med saa ringe Produktionskraft og saa store Fordringer til sine Ydelser er det ikke til at undre sig over, at Jacobsen aldrig naaede at se sine Digte trykt, ud over de enkelte som det lykkedes Udgiverne af forskellige litterære Blade at fralukke ham. Just nu havde han dog erhvervet sig det fulde kunstneriske Herredømme over Stoffet. Intet er maaske bedre egnet til at vise det end den Maade, hvorpaa han i 1875 lod to Ungdomsudkast undergaa en gennemgribende Revision og af et Par højst uselvstændige Forsøg skabte to af sine mest fuldendte Digte. Takket være de efterladte Papirer er det nu muligt at følge "Det bødes der for" og "Irmelin Rose" tilbage til deres Kimpunkt og vise, hvorledes deres Udviklingshistorie i Hovedtrækkene forløber parallelt*)

Begge Digte er oprindelig anlagt som Folkevisimitationer,

*) Se "Edda" 1928 I. S. 241 ff.

XXIV

"Det bødes der for" med et bestemt Forbillede for Øje, "Irmelin Rose" i al Almindelighed bygget paa Reminiscenser fra Jacobsens Læsning af Middelalderens Visedigtning. I det ældste Stadium følger "Det bødes der for" Visen om "Hustru og Slegfred" hos Sv. Grundtvig, og Digtets 4-linjede Strofe med Omkvæd er det sædvanlige Folkevisemetrum. Digterens ihærdige Forsøg paa at træffe Folkevisetonen er dog saare langt fra at være vellykket. Antagelig maa Jacobsen selv have haft Følelsen heraf, thi midt i Digtet er han stoppet op og har i 6 Aar ladet det hvile. I 1875, da hans Ven Vilh. Møller var begyndt at udgive "Flyvende Blade" og utvivlsomt har søgt at afnøde ham Bidrag hertil, har han atter søgt sit Ungdomsforsøg frem og ladet det gennemgaa en Lutringsproces, ud af hvilken det genopstaar i den nu kendte Form med Begyndelseslinjen "Det bødes der for i lange Aar". Det er først og fremmest gennem en indgribende Forkortning, dets fortsatte Liv sikres; men ikke mindre voldsomme er de indre Ændringer, det undergaar. I Stedet for Visens specielle Tilfælde træder nu en almengyldig Forkyndelse af Sorgen som hvert Menneskes uadskillelige Følgesvend; det oprindelige Epos forvandles herved til et stærkt koncentreret Tankedigt. Til Belysning af hvorledes Digterfantasier arbejder er det interessant at sammenligne Inspirationskilden med Jacobsens Benyttelse deraf. I den middelalderlige Folkevisen xxv (Sv. Grundtvig Nr. 84 A 9, 11, B 20) hedder det om Hustruen, at hun "ager" til sit Fædrenejhem i en "gylden Karm"; dette Udtryk tilegner Jacobsen sig i sin første Affattelse, hvor det endnu har bevaret sin reale Betydning, men naar det atter dukker op i Tankedigtet som det symbolske Lykkens Hjul ("Der ages paa Lykkens gyldne Hjul"), forstaar man, at det er en rent klanglig Magt, det har udøvet over ham, og at det er dette Hensyn, der har gjort, at han ikke har kunnet bære over sit Hjærte at fjærne det.

En i det store og hele ligeløbende Udviklingshistorie har de fire Strofer, vi nu kender med Titlen "Irmelin Rose". Et episk Digt med Emne fra Riddertiden har Jacobsen flere Gange gjort Tilløb til at skrive; til et givet Tidspunkt synes Skildringen af en Turnering at skulle udgøre Kernen i det (Pakken "Digte" Læg II S. 25), men de fleste Udkast tyder dog paa, at det egentlige Hovedmotiv er den unge Piges Elskovskvide. Med dette som Udgangspunkt foreligger der dels et Par Begyndelsesstrofer i ren Folkevisestil, dels et fuldstændigt Udkast til et længere fortællende Digt, i hvilket der af Folkevisens Form ikke er ret meget andet tilbage end det tilmed meget frit behandlede Omkvæd. Handlingen er her den, at Svenden vinder sin Pigelil, idet han sætter hende paa sin Hest og sprænger bort med hende for Øjnene af de forbløffede Riddere. Heller ikke denne episke Version har fundet Naade for Jacobsens xxvi kritiske Blik, da han tog sig over at revidere sine Ungdomsforsøg, men han har set, at der var brugbare Momenter, og paa Ruinerne af det gamle Digt opstod ca. 1875 de fire smaa graciøse Strofer, der tegner Billedet af den hovmodige Eventyrprinsesse Irmelin.

Den Omstøbningsproces, som vi har været Vidne til med disse to Digte, er typisk for Jacobsens modnere Kunst. Før han havde gjort den Opdagelse, at hans Omraade inden for Digtningen var Lyrikken, maatte han lægge Vejen om ad Romancen. Men efter at være kommet til Klarhed herover vendte han aldrig mere tilbage til denne Genre. Han skabte nu og udviklede til høj Fuldkommenhed den Blandingsform, som han kalder Arabesken. Men sit egentlige Domæne fandt han i det ganske korte, fortættede Stemningsdigt, som man fristes til at benævne "det lyriske Epigram"; heri giver han "Draaben", det essentielle af Tingene. Typiske Eksempler paa saadanne Digte er "Silkesko over gylden Læst", "Har Dagen sanket al sin Sorg", "Englen Asali" og "Det har (Seraferne)", for slet ikke at tale om de ogsaa i den sædvanlige Betydning epigramformede Linjer som "For alle gode Tanker de kan slet ikke dø" og det politiske Slagord "Lys over Landet! Det er det, vi vil". Mange af Digtene er anlagt paa at overvælde ved Sansendtrykkene - især Farvernes - Intensitet ("Grækenland", "Løft de klingre xxvii Glaspokaler"), andre henvender sig til Tanken ("Det bødes derfor", "Evig og uden Forandring"). Et Faatal er de, der har bestemt Adresse, som for Eksempel "Til Agnes" og det om Vaudeville-situationen "Emilies Hjertebanken" mindende "Cendrée og lille", begge inspireret af kvindelige Bekendte, Lejlighedsdigte "Anden Februar 1873" og "Hilsen fra Dyrehavens Dryader" samt den lille Gruppe personlige Digte, hvortil hører "Du kalder mig tavs og melankolsk", "Liglagner i Festons omkring mit Billed" og "Saa standse d' og der den Blodets Strøm". Andre Persondigte, men af mere fiktiv Art, er "Der aabnes en Dør", "Navnløs", "Nævner min Tanke dig" og "Det er Stævnemødets Tim e". Hertil kommer som en sidste Gruppe Naturdigte, der foruden af de tidligere omtalte "Skoven ved Middagstid" og "Regnvej i Skoven" bestaar af "Tjørnen", "Frostsne" og de to Digte med Titlen "Landskab"; i det hele er de egentlig naturskildrende Digte ikke saa mange, som man maaske kunde vente af Jacobsen; selv i et Digt som "Landskab" [II] trænger Reflektionen sig stærkt frem i Forgrunden.

J. P. Jacobsens hele lyriske Produktion er begrænset til, hvad der rummes i dette lille
XXVIII

Bind, og de Digte, der som indflettet i en Prosaramme er optaget i det nærmest foregaaende. Men selv om hans Indsats i den danske Lyriks Historie ikke er stor af Omfang, vejer det, han har givet, tungt til, fordi det bærer en stærk og egenartet Personligheds Præg. Bag de fast mejslede Strofer øjner vi - nu mere end nogensinde - en haard Kamp med Stoffet. Men hvad der gælder for Jacobsens Lyrik, kan udvides til at omfatte hele hans Forfatterskab. J. P. Jacobsens Digterliv er ikke noget Aladdinseventyr, hvor godeAander staar Digteren bi og rækker ham det, han netop har Brug for. Det er ved sejt Viljesanspændelse og ukuelig Flid, at hans medfødte Evner bringes til en langsom Modning. Et Eventyrslot kom han ikke til at opføre, men en Bygning, hvis Grundmur er lagt saa fast, at der er al Anledning til at tro, at den i det væsentlige vil staa urørt gennem Tiderne.